

Balassi Bálint – Megoldókulcs

Ha még nem ismered Balassi Bálintot (1554, Zólyom, 1594, Esztergom), a magyar reneszánsz nagy költőjét, az idei irodalomórán találkozni fogsz vele, és olvashatod néhány költeményét is. Kalandos életének néhány mozzanatát megismerve talán nagyobb érdeklődéssel fogod tenni. A gyermek Bálintot 1564-től Bornemissza Péter, a híres prédikátor tanította a tudományokra és vitézi dolgokra. 1565 őszétől Nürnbergben egy középszintű iskola magántanulója lett. Egyetemre azonban már nem mehetett, mert édes apját 1569-ben hamis vádak miatt fogságba vetették. Balassa János azonban kalandos körülmények között megszökött, és családjával együtt Dél-Lengyelországba menekült. Itt készült el az Ifjú Bálint első irodalmi műve A beteg lelkeknek való füves kertecske címmel, amelyet németből fordított magyarra a szülei megvigasztalására. Apja halála után részt vett a török ellen szervezett végvári harcokban, és a nyomdokaiba lépve a szomszédos birtokosok elleni pereskedésben és viszálykodásban. 1579-től 1582-ig Egerben hadnagyként szolgált. Egy összetűzés miatt hazatért Zólyomba, pedig Balassi életében a végvári katonáskodás fontos szerepet töltött be.

A költő számára legalább ilyen fontos volt a szerelmi boldogság. Ez azonban sokszor gátat vetett katonai előmenetelének. Meghódította ugyan Losonczy Annát, Ungnád Kristóf egri kapitány és horváth bán feleségét, de 1584 karácsonyán unokahúgát, Dobó Krisztinát vette feleségül. Sógora ezért hűtlenségi és vérfertőzési pert akasztott a nyakába. 1588-ban királyi kegyelmet kapott, de a törvényesített házasságának válás lett a vége. Szolgálatba állt az érsekújvári várban a főkapitány felesége szerelmes lett belé, ezért botrányos körülmények között onnan is távoznia kellett.

Időközben levelek, versek tömegével ostromolta az özvegy Ivánt, Losonczy Annát, aki ekkor már elutasította.

Balassi Bálint életében folytatódtak a viszálykodások, a pereskedések, egyre romlott az anyagi helyzete is. 1594 tavaszán Esztergom ostrománál mindkét combját átlőtték. Néhány nap múlva vérmérgezésben meghalt. A szabadság és a szerelem költőjeként azonban halhatatlanná vált.

a. Karikázd be, hányadik században élt Balassi Bálint?

1 pont

XIV.,

XV.,

XVI.,

XVII.

b. Húzd alá, mit jelentenek a következő szavak?

4 pont

prédikátor	<u>pap</u>	zsákmány	egyházi beszéd
viszály	vitatkozás	szállítás	<u>ellenségeskedés</u>
előmenetel	<u>fejlődés</u>	menekülés	lépkedés
gátat vet	árkot ás	<u>akadályoz</u>	eláraszt

c. Egészítsd ki a táblázatot a Balassi életéről szerzett információid alapján!

5 pont

Időpont	helyszín	esemény
1554	<i>Zólyom</i>	<i>születés</i>
1565-1569	<i>Nürnberg</i>	magántanuló középszintű iskolában
<i>1579-1582</i>	Eger	hadnagyként szolgál
1594 tavasza	<i>Esztergom</i>	hősi halála

d. Írd le, milyen célból és előzmény miatt írta meg Balassi az első irodalmi művét? **3 pont**

Beteg lelkeknek való füves kertecske, németből fordított, a szülei vigasztalására írta.

.....
.....

e. Fogalmazd meg, mit tudtál meg a szövegből Losonczy Annáról?

4 pont

Meghódította Losonczy Annát, Ungnád Kristóf egri kapitány és horvát bán feleségét. Az özvegyé vált Losonczy Annát hiába ostromolta.

.....
.....

f. Válaszd ki Balassi egyik jellemző tulajdonságát, és indokold meg a választásodat! **2 pont**

Nem volt hűséges a szerelemben. Ezt igazolja az életrajza

is.
.....
.....

Óriások az új világban – Megoldókulcs

Már az ókorban is nagy hagyománya volt a gigantikus szobrok készítésének. Gondolj csak az egyiptomi 21 méter magas és 74 méter hosszú szfinxre vagy a 20 méteres fáraósobrokra. Ugorjunk néhány évezredet, és ismerd meg a legújabb kor kolosszusainak érdekes történetét. 1886. október 28-án avatták fel Észak-Amerika legismertebb szobrát, a Szabadság-szobrot. A műalkotást Párizsban tervezték és állították össze, majd szétszedték, és a darabokat hajókon szállították New Yorkba, ahol egy talapzatra helyezve Bedloe szigetén, ma Szabadság-sziget, állították fel. Az óriási alkotás eredetileg 1884. július 4-én, a függetlenség napján érkezett az Egyesült Államokba. A franciák így tisztelegtek az óceánon túli demokrácia előtt. A 46 méteres szobor a 47 méteres magas talapzatra került. A nőalak egyik lába láncon áll, ami az elnyert szabadságot jelképezi, bal kezében pedig a Függetlenségi Nyilatkozat kőábráját tartja ezzel a felirattal: JULY IV MDCCLXXVI. A korona hét sugara a kontinensekre utal. New Yorktól nyugatra a Fekete-hegységben négy amerikai elnök 18 méter magas arcképét vésték a sziklafalba. George Washingtonét, Thomas Jeffersonét, Theodore Roosevelttét, és Abraham Lincolnét. Az emlékmű ötlete Doane Robinson amerikai történésztől származik. A cél az volt, hogy vonzóvá tegyék a turisták számára a Fekete-hegységet. A terv 1924-ben felkeltette a nagy hazafi Gudzon Borglum szobrász érdeklődését. 1927-ben, 56 évesen fogott hozzá a munkához. A művész az alakokat először egészen derékig ki akarta bontani a sziklából. Szerencse, hogy a fejekkel kezdte, mert tervét az állandó pénzhiány és a zord időjárás miatt nem tudta teljes egészében megvalósítani. A munkálatok befejezése előtt nem sokkal 1941-ben a szobrász meghalt, ezért a monumentális alkotást a fia, Lincoln fejezte be. Utoljára Roosevelt portréját avatták fel 1941-ben.

a. Írd le teljes pontossággal, hol található napjainkban a Szabadság-szobor? 4 pont

New York, Szabadság-sziget

b. Kik és miért ajándékozták a hatalmas szobrot az Egyesült Államoknak?

A szobor 1884. július 4-én érkezett az Egyesült Államokba. A franciák így tisztelegtek az óceánon túli demokrácia előtt.

c. Becsüld meg, hányszor magasabb a Szabadság-szobor a Szfinxnél? 2x

d. Írd le, mi a jelképek jelentése?

*láncon álló láb: elnyert szabadság a korona hét sugara: a kontinensekre utal
függetlenségi nyilatkozat: JULY IV MDCCLXXVI (A Függetlenségi Nyilatkozat kiadása.)*

e. Válaszolj a következő kérdésekre!

Ki volt az ötletadó, hogy az amerikai elnökök arcát sziklába véssék? *Doane Robinson
amerikai történésztől*

Mi volt ezzel a célja? *A cél az volt, hogy vonzóvá tegyék a turisták számára a Fekete-
hegységet.*

Miért tartott 14 évig a sziklafal vésése? *Pénzhiány, zord időjárás.*

Hogy hívták azt, aki befejezte a monumentális alkotást? *Doane Robinson fia, Lincoln.*

1. Húzd alá a mondatokban található állítmányt és alanyt!

15 pont

A fiúk a játszótéren fociznak, kosaraznak.

Az udvar tiszta és rendes.

A nagymama és a nagypapa feledékeny lett.

El kell mennem a húgomért az oviba.

Valaki bekukkantott az ajtón, bárki megmondhatja.

2. Írj egy-egy példát a fenti mondatok állítmányai közül az állítmány fajtáira! 6 pont

Az állítmány fajtái

Példák

igei

A fiúk a játszótéren fociznak, kosaraznak.

névszói

Az udvar tiszta és rendes.

igei-névszói

A nagymama és a nagypapa feledékeny lett.

**3. Alakítsd át a következő határozatlan tárgyú mondatokat úgy, hogy határozottak
legyenek bennük a tárgyak!**

5 pont

A kiskutya papucsot rágcsál.

A kiskutya a papucsod rágcsálja.

Olvassatok el egy szöveget!

Olvassátok el a szöveget!

Az asszonyok ablakot tisztítanak.

Az asszonyok az ablakot tisztítják.

Zsuzsi kikerül egy tócsát a járdán.

Zsuzsi kikerülte a tócsát a járdán.

Mondj el egy verset!

Mondd el a verset!

ly-j-hez:

1. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfRv1A6CeMlIM_bvB7Y4KF0HzIrru78ulvx3hKIHIX6NsTlQ/viewform?usp=sf_link
2. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScwlsra828F3j-8Y34BPdWvBQbsKjoOdHiT-jkPdM-AhLqDaA/viewform?usp=sf_link
3. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSffsUgjeSGJXETHrJWiOVfQdEL0kyJmU90TXmKuIoap-mIaXg/viewform?usp=sf_link
4. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfVO8e2PFIGBrib2ZV5OPbLOeaHPTWncPwX7narKbQLG6tG-g/viewform?usp=sf_link
5. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdCwV1MdkUa95o-CBfeXdg2LeKQoEQZkIBTTI8R8oLax_UvAKg/viewform?usp=sf_link
6. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfnxRraNR_RclA1pCLsjz7xGKCtAUWMKGvBChvPViXquZcNyw/viewform?usp=sf_link
7. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdVwUJroETd3rL_SVyHfzHThU3gxiULIfCR7hHX61lPKESggw/viewform?usp=sf_link
8. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf63CXNO8Qz-rvF_oXmNtTLW0ByPZ6-GLQUdT5Tqnpc-irg/viewform?usp=sf_link
9. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeigBCCmwLLoYzhpsOj1ouXE6S6JUTkdLphzX0bqfcLM5xyoQ/viewform?usp=sf_link

problémás leírású szavakhoz:

1. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc6PnWug04_N2uhHKS8lG1YPdjizviwktShzxCBwvFJ6aLlVw/viewform?usp=sf_link
2. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfg4VzW8q91Qpf4x3oCp3ssP0IRnX7yko5siNRb7gZyy4hKtA/viewform?usp=sf_link
3. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfcvRQhTOTwPMoHdR6HDCrZPgcX0osP-IWlbRmZ6YsO90zsZA/viewform?usp=sf_link
4. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScX1uT7lfb_qPGvlv1vuHieRhiQohYtdwbxyv5jEK-TFz1HQ/viewform?usp=sf_link
5. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfVPNIq9EbPRoGVacybMH08tDUEO-y5XQhRbCT2pNyEPpSeQg/viewform?usp=sf_link
6. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScYV7nz0og_EZSHShgLMU8fx6O14Lm5U5Kad5HmwXE_9BwNw/viewform?usp=sf_link
7. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScfgwPqOpGxqlf2GtbQlr_W_y22HGdgZGXIUWK8GcfqhTeEg/viewform?usp=sf_link
8. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfiUfYZpmkc5LjLPrJBTVmwzi7dY5ixeenzPMH2BxiE9q_NuA/viewform?usp=sf_link
9. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe193J9viqWCSuDSmh9_X-OAQ8dWK0yh_3jcgPOo_CH6fgxHA/viewform?usp=sf_link
10. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdogVs3p1xgZMpEbvYEWj1pD3m0uGDZfTVCb9FEOtGLxqxTXQ/viewform?usp=sf_link
11. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfv9Kr52-wLD8K3wjW6x07w7q0sYeT9T1xEcsCGf5EhA7_PzQ/viewform?usp=sf_link
12. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScG5GDEkE-lgPhGvEy-cppAl1T81NGcljFSvdaWD7nMOU9XA/viewform?usp=sf_link
13. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd0pTXQDs0Berqnlm4Nc1wFtFQLBJRwV4e4YrjB32vaKZQx6g/viewform?usp=sf_link
14. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe6ZDFL67RbjXTp0C0LkaO_kx1L4POY36U_OLaOf5hMO-Vo4w/viewform?usp=sf_link
15. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScXpYFOnLUAv6LxF2UPJifOxVGuvINj3ZZtHeH1TXdcg7HkNQ/viewform?usp=sf_link

16. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe3Gxd_6NRjiiUmM1rvJcbUTTpNI_SHD1rOpleaBx6fTvhJkA/viewform?usp=sf_link
17. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfufqGrqejLEY4IB5Hnyc_lvMoalr2FXC91WF9WICiNPCnHww/viewform?usp=sf_link
18. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfZLoVadcBhFeft-Op8-vRsgQIJlxbTxY-7OPdARmPtgksM8A/viewform?usp=sf_link
19. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSezE_vUY_JMt_RAa7TWS8sXICyqUrUYygD3TNUc-kOCqkfuvvg/viewform?usp=sf_link
20. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf9h_w6piymJrnG7UBV6QzLF5-SShJczz2xc21fNsYcWQ73XQ/viewform?usp=sf_link